

CURIERU ROMANU

Pretul prenumeratiei pentru Curierul Român imprenună cu Buletinul Oficial este de doi galbeni pe an; iar in parte anul quâte un galben.

Abonarea se face in Bucuresti, la

Gazeta

POLITICA, COMMERCIALA.

SI

Litterară.

Redactie si la D. Iosifu Romanov; la judece la CC. Cărmuiri si la DD. Profesori.

Aqueastă fôie eae de doê ori pe septemână, Martea si Sâmbăta, iar Buletinul de patru ori.

ANUL XVIII. N°. 86.

BUCURESCI.

SĂMBĂȚĂ, 9 NOEMBRIE 1846.

Kuvintul ce s'a zis M. Salle, de către D. N. Ne-novici Profesorul șkoalei centrale din Brăila, cu pri-legiul vizitației ce M. S. a bine-voit a face acestui Orașu.

Prea înălțate Doamne!

Înalta Provedință al căria okiu neadormit a fost tot-d'anna așintat asupra acestui popor bine kuvintat, konservând pentru Măria Ta poziția supremă dela care dependă adevărata fericiire a nației, a konservat tot d'odată și timpul cel mai senin ka îmbunătățirile cele mai frumoase in viața materială a României să se eexecuteze sub o egidă mai înțeleaptă, de o inimă mai conștiințioasă, mai virtuasă și mai simpatisantă la binele Românilor.

Monumentele faptelor celor kolosale alle Măriei Talle vor fi depositul cel mai sakru in anele moderne a le Patriei și paginile daurite a le Istoriei vor fi nestimatele care dekorază pe Prinții cei buni.

Junimea innocentă care din tesauerele de lumină, ce sub părinteskul Guvern al Măriei Talle prospere din zi in zi, se împărtășește din spiritul divin kondukându-se prin căile cele ripoase la cele netede alle vieții, va înălța Măriei Talle cel mai brilliant ark de triumf in care numele G. BIBESKU va fi skulptat in in karaktere inventate, și in karaktere etern-vii alle inimii și alle Rekunoștinței.

Acest nume se va repeta cu amor de junii și ai patriei și fiitori cetățeni ai ei, karlii toți nutriți la sinul părintesk al Măriei Talle vor deveni demni de sentimentele cele frumoase ce posedeză Măria Ta, și semințele ce vor semăna pe fruktiferul pământ al Nației vor produse atâtea bukete frumoase pentru ko-roana ce viitorul se pregătește a împleți Măriei Talle.

MAREA-BRITANIE.

Se zice că konsiliul ministrilor ar fi hotărât afirmativ kestionea intervenției in Portugalia și că s'ar fi și dat ordinul la vr'o câte-va bastimente de a imbarcă trupe zi de a plecă spre Lisboa.

— Irlandia merge tot din rău in mai rău. Dispe-

rația poporului in cele mai multe ținuturi au ajuns in gradul cel mai de sus și este mare temmere de o des-organizație soșială ku toate urorile ce se nasc din ea. Măkar că ministrul lucrărilor publice a akkordat o sumă de 700,000 livre sterlinge, spre a dă okupație poporului, dar mai nici de kam nu se simte vr'o îndulțire prin aceasta in tărășia sa. Către acestea mai pretutindenea poporul a ajuns într'o așa stare de slăbiciune iakăt nici pot lucră.

FRANCI A.

Situația kabinetului din 29 Oktomvrie nu este așa sigură prekam se publikasse prin foaia semi-officială, Portofoliul.

La 30 Okt. s'a făcut kunoskut D. Guizot să și mai amâne skimbările salle ministeriale, pentru că, pe- lângă alte împregiurări, D. Mareșalul Sult nu vrea să și dea demissia de president al konsiliului.

— In Algeria iarăși s'a început a se face oareș care mișkări serioase din partea lui Abd-el-Kader, care și a organizat din nou un korps de trupe destul de numeros.

SPANIA.

După niște korrespondința dela Madrid ku data 21 Okt. se zice că s'ar fi hotărât a interveni și Spania in treburile Portugaliei. Se adaugă încă că 70,000 oameni se vor koncentra in vr'o câte-va puncturi pe frontiera Portugaliei; iar 12,000 oameni vor intra fără întârziere in provinciile Nordului, spre a înăbuși prințipalul fok al insurekției. Intervenția aceasta se face după cerrerea guvernului portugez.

Se presimte că și Portugalia nu va întârzie a se supune și ea influinței Franției ka și Spania.

AUSTRIA.

In Gazeta de Transilvania citim următoarele:

Viena. După o korespondință sigură dela Triest aflăm, că vladika dela Montenegro vâzând tărășia ce amenință poporul său din pricina unui seceriș rău, și au trimis toate skulele ce avea mai prețioase la Triest, ka acolo să se prefacă in bani, pe karlii

apoi s' se kumpere bucate pentru popor. Între acele prețioase se afl' și o crucă înfrumusețată toată cu briliante. — Frumoasă pildă dela un p'istoriu bisericesc petrecut prin șkoalele Franței! — (Gaz. de Trans.)

ITALIA.

Roma 9. Okt. Patriarhul f'kū în zilele acestea o k'ltorie afară din Roma, iar la întoarcerea sa fu primit de către popor cu multă bucurie. Semn învederat și acesta, că poporul e foarte îndestulat cu domnitoriul lor, iar k'rtirile purced numai dela unii fanatici, cum vom vedea mai în jos. — Între mult-kump'nitoarele m'suri luate de papa Pius IX. și ade-veritoare că acela é un bărbat de stat p'trunzătoriu, este și așezarea unui sfat ministerial, pre-kum Roma nu mai avu în veacurile noastre. Presidentul acestui sfat este renumitul și înțeleptul kardinal Gițți, împreună cu alți șapte bărbai aleși. Înstrăinarea acestui sfat va fi, a întruni toate ramurile administrației cum am zice la un punct astfeliu, înk' pe viitoriu ministrii s' nu mai fie în departamentele lor res-pektive despoți neatr'nați, ci la timp k'venit s' aib' a și toți de administrația fie k'rgia, și treb' mai delikate s' se ia la sf'uire komun'. Într'aceea se vorbește și at'ța, că papa kuget' a forma și un kon-siliu (sfat) mai mare de stat, care s' a lokul așa numitelor kongregații de kardinali, pe care patriarhii de mai înainte le aduna numai la privilegii serioase, grele și înțeitoare. — Papa nu încheat' a face visite ne a șteptate pela așez'mintele publice, cum șkoale, spitaluri, monastiri, k'nd apoi respektivii k'rgmu-itori primesk dela preasf. sa lekții foarte serioase, pre-kum și merit'. — Mai de kurg'nd s'au deskoperit în vecin'itatea cet'ții vek'i (Civita vecchia) un strat mare de fer, care d' 60 la maj'. Guvernul au și luat asuprași a sprijini întreprinderea s'rg'ii ku un k'pital a unei soțiet'ți de 60 mii skudi. Tot în acel ținut se afl' și marmor foarte frumos și o v'rb' de aram'.

De kurg'nd se puser' la prinsoare k'ți-va preoți fanatici kari' au cerkat a într'ita pe popor asupra guvernului, dar semința le fu seak'. —

La 14 Okt. Papa d'nd în urma mituirilor și a delegațiilor ce întreprind judek'torii pe la tribunale, au aflat ku kale a porunçi, că s' se r'nce un jurnal a k'vui înstrăinare s' fie a da la lumîn' un ekstrakt de toate p'icinile de judekat', cum și desbateroa lor prin juri și advokați. O m'sur' ce d' dovad', cum că acest' p'rinte spiritual și lumesk kuget' a aduce dreptatea și k'rguirea statului s'bu la o n'ltime de unde s' se poată vedea kurg' toate luk'rile guvernu-lui s'bu. (Gaz. de Trans.)

Dar', aceasta este singura m'sur' care poate face judek'torii drepti, de voie de nevoie, și care

poate asigura averile bieților împ'cinați. Si este de dorit a vedea adopt'nduse aceast' m'sur' și pe aiurea.

TRANSILVANIA.

Brașov. De kurg'nd venir' dela vikariul general a episkopiei dela Sibiu unele or'nduiele at'ț k'tre protopopii de aici, k'ț și, pre-kum s'au înțeleș, k'tre toți ceilalți în toată patria, dintre care una îi îns'rg'inează ku tot-deadinsul a face și a trimite în l'umtru o sokoteală statistik' k'ț se poate mai akur-țat' despre num'rul poporenilor fie-k'rgii parohii, (iar nu numai despre al botezaților, k'punațiilor și r'pro-sațiilor cum se f'cea de k'tre unii r'rb' aci), apoi, iar'ș o informație akurat' și kredințioasă despre pur-tarea preoților și a altor persoane bisericesți, pentru ka în viitoriu s' se kunoask' deplin kari' s'nt ade-v'rații p'istori ai oilor sale. Mai înkolo este și po-puk' cher'țoare de informație pentru preoți ka acela, kari' av'nd altfeliu purtare nep'rih'nit', dar afl'nduse în parohii ku totul s'rg'ace, ar merita a trage k'țe o pensioar' din kam'ța a celui k'pital de 30 mii fio-rini arg., pe care Maiestatea Sa domnitoriul se indu-rase al d'rgui ku k'ți-va ani mai înainte klerului ro-t'm'nilor neuniți din Transilvania. Aci însă nu p'che-rem, dak' din acea kam'ț' se vor împ'rgi pensioar' îndat' akum în restimp de puține luni, sau dup' kum se vorbise odată, se va aștepta r'rb' k'nd k'pitalul va krește prin adaogerea kametelor r'rb' la suma de chințizeci mii f. arg. — Ku acest' prilej ne vine în minte un proiect, care se auzi mai d'zun'zi în o a-dunare de k'ți-va prietini la o veselie; că de mult ar fi sosit timpul și ar cere cea mai neap'rat' tre-buinț' a klerului, ka dinsul însuș s' se înpulpe o-dată, s' kugete mai ad'nk în viitoriu, și s' puie te-meiu la un institut de pensie, al k'rgui fond s' se a-dune din unele mi'ci rik'turii de kontribuție, la care ar trebui a se îndatora toți preoții și protopopii, a-far' numai de cei ku totul neputințioși, cum și din d'rguirii mai mari, care ar face de bun' voie nu numai preoții mai avuți, ci și mirenii kari' își iubesk pe p'istorii lor sufletești și se lipsesk ku toată inima și ku tot sufletul de kredința p'rginților lor. S' nu c'e-reți la punctul acesta pilde străine, k'ci am veni în ispit' de a împlea acest' num'g' numai ku unele ka acela. K'utați la toate klerurile mai deștepte în toată Europa, pe akolo, unde n'au moșii în-tinse, k'utați mai de aproape la puțini parohi pro-tes-tanți ai singurului Distrikt Brașov, kari' de trei pa-tru ani înkoace își f'kur' un fond de 4269 f. 24 1/2 k'ri. arg., pre-kum se vede din sokoteala înkelat' la 31 Okt. p. Acelaș fond e în stare a krește în viitoriu pe tot anul ku k'țe una miie și mai bine de fior. arg. K'utați și în Blaj la fondul preoților neputințioși și la

al preoteselor vânduve. Privegeții, cărți nu știți ceasul... cereți voie dela stăpânire spre a putea pune în lucrare asemenea skor sânt, și fiți încredințați că nu veți rămânea deșerți.

U N G A R I A.

Comitatul Satmar. Acest comitat vecin și mare încă ne interesează mult. Partidele aici se aruncă și se luptă de șase ani nekurmat; astădată în 21 și 22 Okt., se făcu restaurația deregătorilor publici, aceasta însă într'un kip unik în felul său. Opoziția se încordă din toate puterile spre a-și câștiga o majoritate și spre a resturna în toată privința pe konservativii; această mărșă aflându-se în scaun tari și mari nu perdură din ochi nici un feliu de mijloc atât spre a se apăra, cât și spre a bate pe kontrari. Între alte multe konservativii kiemară ajutoriu și din afară, rugând adecă pe eschelenția sa graful Ludovik Karoli feișpanul dela Nitra, ca să binevoiască a veni la fața lokului și prin influința sa să le dea tot feliful de ajutoriu spre a învinge pe liberali. Se spune între altele, că nemeșimea într'un orășel al grafului Karoli, după ce i se ertă zeciuiala regească pe trei ani în nainte și după feliurite amenințări trekū supt steagul konservativilor. Kunoskutul Valentin Urai, konsiliariul regesk și presidentul tribunalului din Dobrițin, venind la Satmar, petreku aci 1 1/2 septembrie spre a da din toate puterile ajutoriu grafului Karoli. Adunânța se făcu în orașul Karei, (N. Károly) care însă cu o zi mai nainte se impluse de ostășime regulată. În aceeaș zi adecă 20 Oktomv. sosiră și nemeșii de amânduor partidele konduși de ai lor kăpitani kălăreți, ku stăguri desfășurate, ku musici și între sberete kumplete de numele kandidaților fie-cărei partide. Numerul nemeșilor adunați era peste chinchi mii șase sute. În fruntea opoziției sta graful Alesandru Teleki și Ludovik Becsi. În diinneața din 21 ostășimea făkise ulițele și mai ku seamă kurtea komitatului tînđuo pe aceasta în duor jumătăți: una pentru konservativii și alta pentru opoziție. Pe la 9 ceasuri intrară miile de alegători. Însemnăm, că feișpanul Satmarului încă se ține strins de konservativii. Votizarea se făcu la duor lokuri, dar presidenți se dederă la amânduor graful Ludovik Karoli și Valentin Urai. Akum opoziția răkni din toate puterile, că acei doi bërbați nu pot fi presidenți, fiind că sânt interesați la kausă; dar nu'i folosi nimic. Așa dar toată restaurația să făcu numai din konservativii. — La acestea Erd. Hir. din 29 Okt. face următoarea reflexie: Greu se înșală, care crede că vreo opoziție sântoasă s'ar putea sugruma. De când é lumea, oamenii în kontra silei și a kăkărei au strigat pretutindenii, s'au reskulat, sau cel puțin s'au vberat, și aceasta va rămânea tot așa până la sfirșitul lumef. Kucheritori ai lumef cekăgă a kăkă opoziția, dar nici ei n'au pu-

tut'o, nici partida învingătoare din Satmar nu o va putea.

(După Jelenkor) Cănuturile Kroației stau gata a protesta, ca ku prilejul aniversarei de 50 ani (jubileu) a I. Salle palatinului să nu fie silite a trimite reprezentanți osebiți fie-care din ele; și să fie kiemată numai Kroația ca stat sau ca regat. (Gaz. de Trans.)

PE RUINELE CETĂȚII LUI TEPEȘ. *)

.
.
.
.

I.

Ka o întinsă, lungă și mult lățită mare
Ce după vijelie, virtejuri rotitoare,
În surde plesniri mute, începă a se așeza;
Negrămînd în urmări de căt sdrobiri de valuri,
Nori negri, aburi, pîkă și surpături de maluri,
Mugirea în departe, pe urmă.... liniștea.

Așa p'aste ruine nimic nu mai rămăse,
De căt în creștet luna, ce prin veghierii se trasse;
,Si passări filfinde ce țip' în al lor sbor.
Sălbatece akorduri de lire 'ufiorate
S'aude cătă o dată, pe vinturi repurtate;
P'aci undă strigoii își kânt' sabatul lor.

Pe undă odinioară în lakrămi, în obidă,
Fecioarele Daciei kărau la kărgămidă,
Zidind lokaș de crime; ce noaptea le știa.
Aci undă tiranul subț maskă: kreștinismul
Făcea o biată țintă să simțā barbarismul
Prin faptele'i mirșave, de care ea gemea.

Ești umbră a lui Tepeș, din negrele lokașuri;
Ku fața ta smolită, ku tremurānde pasuri,
,Si'n faț' astor ruine stai drept, kum eu am stat!
Kavalerăaska'ți mantă și kručea de onoare,
Askunde fără frikă: țepi, furci, spînzurătoare.
— Nu tremu a voimice d'un ce ce s'a uitat!

Koragiul tău fu mare, dar inima'ți fu mikă,
,Si mișdiosul popol te askulta de frikă;
Dar nu de simțimentul ce poartă un cetățean.
O! Kavaler și Gide, eră vr'un verme'n tine
Ce'ți roasse kărbăina? Tu nu simțeați vr'un bine
Pe când făceați tot răul, ce face un tiran.

*) Din poeziile ce s'au tipărit alle D. Katina, despre care s'a vorbit în N° 82.

Erai năskut tu astfel sau lumea te făruse?
Acea pătîmă oarbă în tine ea kreskuse.
Sau te-ai năskut cu dănsa, korrupt tē ai zămislit?
Tu komandai o ceată de oameni făr' de lege,
Chei mai strikați din lume; che'n lupta lor n'alege...
Adesea Turkomantul supt ei s'a umilit.

La kurtea ta lingșul gîșea azil de pace;
La masa ta ȋokoșul gîșea ori che'i plache;
Dar risul tîu sardonik pe toți 'i nfiora.
În timpu-aceia korbul era mare și tare,
Avea giară askușite, kăta d'adreptu 'n soare,
,Si Romănia mîndră subț aripa'i lucea:

În dor rînduri țeara supt greoașii împilare
Se reskulă, și tronușii fu aproape de pierzare;
— Nu e 'nșuțat Romăniul despoșii a suferi;
Blindețea și iubirea pe dînsu'l domolește;
Disprețu'l, nedreptatea, 'l omoară 'l impetreste;
,Si'l face kiar ku iadul în kontr'a rășboi!

II.

S'a deșertat palatul, și sala e pustie!
Stol, stoluri de ȋiochi negre pe strășina'i verzie
S'adun. prekum o dată s'adunau kavaleri.
Nișii ȋipșutul din mamă, nișii fiarele sklaviei,
Nișii gemșutul osîndei, nișii kupele orgiei,
Nu te deșept în spasmușii; eșind dupr' ngaleri.

Kum nu'și kăzu din mărș chea kūrș blestemăș?
Kănd beaș pentru a ta țară de alți subjugatș;
,Si nișii un om din popoș n'ardikș brațuș sșu!
Pentru'un ospriș de sșngiuri zideai o monastire;
Tu nu simțiai kăinș, muștrare d'omenire,
Kănd ții rideai de dînsa, din vr'un kaprișiu al tșu.

Ei bine! pușu de tigru, akum dute, măr lasș!
Auzi pe turnușii negru o pasșre fieroasș
Kum gloria ta kăntș; pe ,Tepeș blestemănd!
Auzi flămîndul kăine kum urș dupr' tine.
Dș rșineș unuș popoș, nu lakrămi, nu suspine,
Dreptatea este rșineș, de kare e flămănd...

III.

Se duche ș'astș umbrăș, fatală k'al ei nume;
Antika'i cheșșue abia mai sșș pe lume;
Se face zioa albăș, și okiul n'am inkis.
Vegiereș măr deșirș, așii vrea sșș gust rșpaos,
Măr nazem d'o koloanș; — subț pasu'mi e un haos,
La kapușii altș umbrăș, che măr gonește 'n vis!

UN JUNE MURIND ÎN STREINĂTATE *)

Kum passșrea che sboară în lokuri depărțate
Se'nțoarge iar în țara de unde a plekat,
D'o suvenire tristăș, ah! inima mea bate
,Si sboară spre rșmintul în kare s'a format!

Kăci am vărșut adesea pe muma doritoare
Korilluluș sșu dulce o lakrămiș ștergănd!
Eu nu aveam o mumăș sșm șteargăș amea rșnșoare,
Eu nu aveam pe nimeni și am trekut rșngănd!

Dar hora grațioasș a ȋasurilor melle
Akum se intrerupe, eu trebuie sșș mor.
Frumoasș aurorăș! pe arripile talle
În patria mea dulce de che nu roșiu sșș sbor!

O moarte mai așteaptăș kăci eu sunt tînrăș kăkș!
Pe duor-zeci de roze în număr anii mei.
O moarte, kurdăș moarte, abia'm ajuns subț stănkăș
,Si tu din virșu'i numai ai dreptul sșș măr chei!

Kănd toamna vieșii vine, o frunte se'ntristeazăș,
Amorul rupe arkul și sboară rizștor.
Kununa aurităș de vise înceteazăș
,Si inima che'nghiașș nu simte nișii un dor.

Așa acel che trece p'o valle inkăntătoare
,S'adunăș toatș floarea che el a întălnit,
Mai kautăș sșș vazăș d'a mai remas vr'o floare,
,Si daka numai așș se duche mulțumit.

Iar eu a kăruș viațăș e numai poesie
Ghirlante impletite de ghrășii și amor,
Gustam a ei suavăș și dulce ambrosie
,Si'n aurora vieșiei eu nu voiam sșș mor!

Așteaptăș dragăș moarte, ka sșș mai vărș o dată
Acea frumoasș țară în kare m'am năskut,
Sșș simț murind pe sinu'm o lakrămiș inkokatăș
Sșșmbrășșșez rșrinșii ku frașii che am avut!

Dar vai! deșartăș rugăș! Kăci viațășm se va stinge
Ka soarele de astăzi p'acestș strein rșmint,
,Si frunteș mea ku roze, ah! nimini nu va 'nșinge
,Si nimini nu va rșnge pe tristul meu morgișu!

D. BOLINTINEANU.

*) Mihail Goga elev trimis în anul 1840 ku keltu-
mla șkoalelor ka șșș studieze la Berlin științele natu-
rale dupr' che a urmat așii ku destul sușșes, în anul
trekut merse la fakultășile Parisului și la Aprilie 1846
a murit — Poetul Bolintineanuș a voit ku atăt mai
mult sșș kăute memoria acesțuș june, ku kășș geniul
sșșu promitea un tesaur de inteligențăș. R. T... șcul.